

УДК 391+745/749(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2024.1.23>**Сиваш Ілона Олегівна,**

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри комп'ютерних технологій дизайну і графіки

Національного авіаційного університету

ORCID ID: 0000-0002-7060-5350

ilona.syvash@ukr.net

ТРАДИЦІЙНИЙ ОДЯГ УКРАЇНЦІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ЕТНОДИЗАЙНУ

У статті розглядається вплив (експансія) традиційного одягу українців в контексті сучасного етнодизайну. Аналізуються елементи народного вбрання, його символіка та історія, а також розглядається можливість його використання в сучасному дизайні. Особлива увага приділяється потенціалу українського національного одягу у сучасних світових практиках дизайну та його важливості як складової культурної спадщини. Дослідження може бути корисним для спеціалістів у сфері моди, дизайну, мистецтвознавства та культурології, а також для всіх тих, хто цікавиться сучасними тенденціями в одязі. В статті також всебічно розглядається питання збереження та популяризації культурної спадщини через моду та дизайн. Досліджуються іновачії в європейському етнодизайні та вплив традиційного українського одягу на його сучасний стиль та архітектуру. Обґрунтовується висновок про важливість інтеграції елементів традиційного одягу українців у сучасний етнодизайн як фактор популяризації культурної спадщини та розвитку українського сегменту у творчості дизайнерів одягу.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні і взаємозв'язку між традиційним українським одягом та сучасним етнодизайном, а також у висвітленні можливостей використання елементів традиційного одягу у сучасних модних тенденціях. Підкреслюється важливість збереження та відродження української культурної спадщини через моду та дизайн, активної популяризації її в сучасному світі.

Методологія дослідження базується на інтердисциплінарному підході, поєднуючи елементи наукових напрацювань в сфері мистецтвознавства, історії моди, дизайну та культурології. Водночас широко використовується порівняльний аналіз стилів традиційного та сучасного одягу, а також аналізуються тенденції використання етнодизайну у європейській і світовій індустрії моди.

Наукова новизна полягає у поглибленому дослідженні впливів традиційного одягу українців в контексті сучасного етнодизайну. Характеризується поєднанням аналізу впливу цих процесів на стилістику сучасного етнодизайну, що сприяє успішному розвитку обох напрямів. Дослідження символіки та історії елементів українського одягу в контексті модних тенденцій сьогодення також по-новому осмислюється з точки зору наукової і мистецької цінності, відкриваючи нові можливості для використання цих підходів в сучасному світі моди.

Висновки. Взаємовплив традиційного українського одягу і сучасного етнодизайну демонструє широку інтеграцію елементів народної культури у тенденції сучасної моди. Перспективність використання символіки традиційного одягу в сучасних колекціях сприяє як заповненню ринкової ніші, так і збереженню культурної спадщини. Окреслюються шляхи подолання міфу про застійність та застарілість традиційного одягу шляхом його реінтерпретації через призму сучасного дизайну.

Ключові слова: традиційний одяг, український етнодизайн, національний одяг, етнодизайн, народне мистецтво, традиції, дизайн одягу.

Syvash Ilona. TRADITIONAL CLOTHING OF UKRAINIANS IN THE CONTEXT OF MODERN ETHNODESIGN

The article deals with the impact (expansion) of traditional Ukrainian clothing in the context of modern ethnodesign. The elements of folk dress, its symbolism, and its history are analyzed, as are the possibilities of its use in modern design. Special attention is paid to the potential of Ukrainian national clothing in modern world design practices and its importance as a component of cultural heritage. The study can be useful for specialists in the fields of fashion, design, art history, and cultural studies, as well as for all those interested in current trends in clothing. The article also comprehensively examines the issue of the preservation and promotion of cultural heritage through fashion and design. Innovations in European ethnodesign and the influence of traditional Ukrainian clothing on

its modern style and architectonics are studied. The conclusion about the importance of integrating elements of traditional Ukrainian clothing into modern ethnodesign as a factor in the popularization of cultural heritage and the development of the Ukrainian segment in the creativity of clothing designers is substantiated.

Purpose of the research is to substantiate and interrelate traditional Ukrainian clothing and modern ethnodesign, as well as to highlight the possibilities of using elements of traditional clothing in modern fashion trends. The importance of preserving and reviving Ukrainian cultural heritage through fashion and design and active popularisation in the modern world is emphasised.

Methodology of the research is based on an interdisciplinary approach, combining elements of scientific developments in the fields of art studies, fashion history, design, and cultural studies. At the same time, a comparative analysis of traditional and modern clothing styles is widely used, and trends in the use of ethnodesign in the European and global fashion industries are also analysed.

Scientific novelty consists of an in-depth study of the influences of traditional Ukrainian clothing in the context of modern ethnodesign. It is characterised by a combination of the analysis of the impact of these processes on the stylistics of modern ethnodesign, which contributes to the successful development of both directions. The study of the symbolism and history of elements of Ukrainian clothing in the context of present fashion trends is also reinterpreted from the point of view of scientific and artistic value, opening up new opportunities for using these approaches in the modern fashion world.

Conclusions. The interaction of traditional Ukrainian clothing and modern ethnodesign demonstrates the broad integration of elements of folk culture into modern fashion trends. The prospect of using the symbols of traditional clothing in modern collections contributes both to the filling of a market niche and to the preservation of cultural heritage. Ways to overcome the myth of stagnation and obsolescence in traditional clothing by reinterpreting it through the prism of modern design are outlined.

Key words: traditional clothing, Ukrainian ethnodesign, national clothing, ethnodesign, folk art, traditions, clothing design.

Традиційний одяг відтворений в контексті сучасного етнодизайну, відображає поєднання традиційних мотивів з сучасними техніками та матеріалами. В контексті сучасного етнодизайну, традиційний одяг може бути трансформований за допомогою сучасних технологій та інноваційних підходів до дизайну. Це може включати в себе використання нових матеріалів, технік друку та обробки тканин, а також модернізацію або інтерпретацію традиційних візерунків та вишивок. Такий підхід дозволяє не лише зберегти етномотиви, але водночас створити щось свіже й сучасне. Збереження елементів українського етнодизайну при створенні традиційного одягу є дуже важливим, оскільки, це сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини України, що важливо для нашої національної ідентичності. Окрім того, збереження та використання елементів українського етнодизайну в традиційному одязі в цілому значно сприяє популяризації української культури у світі.

З початком повномасштабної війни, яку підступно розв'язала росія в Україні, з'явилося цілий ряд факторів, які спричинили небачений раніше в світі щирий інтерес до України та всього українського.

По-перше, це несподіваний для багатьох героїчний, невідступний і всенародний опір агресії. Світ, який побоюється великої агресивної держави з ядерною палицею, із захопленням сприйняв переможні битви наших воїнів-захисників, велелюдний волонтерський рух, а також виявив щире співчуття стражданням і горю українського народу.

По-друге, війна змусила емігрувати, в основному до Європи, мільйони українців. І вони, звичайно, принесли з собою українську мову, книгу, пісню, одяг і багато-багато іншого з українського світу. Навіть ті, хто раніше не розумів, що Україна це не «раша», побачили, що українці – це велика нація зі своєю самобутньою європейською культурою.

По-третє, різко активізувалася співпраця України зі світовим співтовариством. Підписані нові угоди з десятками держав Європи, Америки, Азії, в яких йдеться не тільки про спільні дії в сфері оборони, а й в освіті, науці, культурі, мистецтві. Тобто всі ці чинники створили по-справжньому історичні умови для глибокого проникнення українського світу на європейські терени.

Однак, саме в цих умовах глобального поширення по світу української культури,

традицій, системного зростання в світовому інформаційному просторі українського сегменту набуває особливої ваги питання національної самоідентифікації.

У теперішніх складних політичних умовах, під час зовнішньої агресії усвідомлення національної приналежності має особливе значення. І це добре розуміють в суспільстві як у самій Україні, так і в колах багатомільйонної діаспори. В цьому сенсі виняткового значення для презентації України у світі набуває наша багатовікова культура. Своєрідним маркером постає традиційне народне мистецтво, звернення до якого надає національного колориту та сприяє ідентифікації нашого народу. Універсальним інструментом у сучасному мультикультурному середовищі, що допомагає підкреслити національну, етнокультурну приналежність, є народний одяг і його сучасні інтерпретації. Адже, як кажуть «По одязі стрічають...». Тому особливого значення нині набувають дослідження традицій і стилю національного костюма як вагомого чинника сучасної етнокультури та джерела нашої самоідентифікації.

Культуру і особливості національного одягу українців ще з кінця XIX століття вивчали дослідники, серед яких історики, етнологи, мистецтвознавці. Зокрема, аналізували специфіку традиційного українського одягу різних регіонів О. Косміна [5], Т. Ніколаєва [14]; народну вишивку досліджувала Т. Кара-Васильєва [2]; питанням національного костюма у його сучасній інтерпретації присвячено праці М. Мельника [10]. Однак теперешній етап розвитку етнодизайну потребує поглибленого дослідження формотворчих чинників. Адже народний костюм, починаючи з XIX століття став не лише атрибутом традиційної культури, а й показником приналежності до певного етносу. Як відомо, саме XIX століття характеризується підйомом національної самосвідомості народів Європи. «Національна ідея стала основою боротьби народів за відновлення або утворення національних держав, за національний суверенітет, розвиток національних культур. Література, образотворче, ужиткове мистецтво звернулися до зразків, форм народної

культури, що знайшло свій вияв й у сфері костюма» [11, 134]. Ці тенденції виявилися близькими українському народу. Уперше до українського національного костюма як до чинника самоідентифікації звернулася інтелігенція кінця XIX століття. Вишиті сорочки ставали обов'язковим атрибутом, своєрідною візитівкою українських патріотів – тих, хто прагнув незалежності України. Зазвичай, традиційною сорочкою доповнювали міський костюм. Переосмислювати традиції народної вишивки, неодмінної складової костюма, почали художники-авангардисти, серед яких Наталія Давидова, Олександра Екстер й ін. Вони сміливо поєднували прийоми як професійного, так і народного мистецтва.

На початку XX століття в Україні ще більше поширилися процеси формування різноманітних художніх напрямів у мистецтві, провідні художники-авангардисти активно співпрацювали з народними майстрами та зверталися до символічної мови народної творчості. «Творчою лабораторією пошуків у галузі дизайну як комплексного формування предметного середовища й одягу стали осередки народного мистецтва, де плідно співпрацювали професійні художники та майстри народного мистецтва» [3, 111].

Народні майстрині втілювали в матеріалі ескізи професійних художників. Художникам-авангардистам вдалося започаткувати співпрацю професійного та народного мистецтва, поєднати традицію і новаторські пошуки. Подібні експерименти виявилися вдалими. Вишиті панно, аксесуари успішно демонстрували на різноманітних виставках. Пізніше художники почали проектувати одяг. Упродовж 1915–1917 років у Вербівці Наталя Давидова спільно з Казиміром Малевичем та Ольгою Розановою розробили нові принципи моделювання й оздоблення масового одягу. Легендарна художниця Олександра Екстер створювала ескізи для вишивок, якими потім прикрашали декоративні панно, жіночі сумочки, інші аксесуари. Пізніше вона разом із В. Мухіною та В. Поповою виготовляла капелюшки й паски, згодом перейшла до проектування одягу. Дизайн її жіночих суконь базувався, передусім, на принципах побудови

українського народного одягу. Вона виготовляла свої моделі із грубого солдатського сукна, рогожі, льону, домотканого полотна й основним своїм завданням вважала введення в структуру костюма вишивки чи аплікації [3, 111].

Зацікавленість елементами народного костюма серед широких верств населення забезпечували провідні друковані видання, що пропонували архітектоніку костюма на основі народних традицій. Популярні видання початку ХХ століття «Нова хата» та «Жінка» демонстрували, як адаптувалась європейська мода за допомогою технічного конструювання й декору, як долучали традиції національного строю [7, 145].

З приходом радянської влади експерименти в межах авангарду дуже швидко стали заброньованими, але принцип співпраці професійного й народного мистецтва було залишено та закладено в основу художньої промисловості. На місцях осередків народних художніх ремесел будували фабрики, майстрів запрошували співпрацювати з професійними художникам. Ця практика поширилася на галузь художнього скла, деревообробки, а також була представлена в художньому текстилі.

Створені в тандемі професійних художників декоративно-ужиткового мистецтва та народних вишивальниць, майстринь текстилю тканини ставали матеріалом для модельєрів, а специфіку народного строю досліджували й трансформували в сучасний костюм. У різні періоди існування колишнього СРСР ці тенденції зберігалися. В індустрії моди після Другої світової війни народним традиціям моделювання одягу «братніх народів» відводилася певна роль у формуванні синтетичного образу радянської людини. У роки політичної «відлиги» українські мистці мали змогу звертатися до традицій народного мистецтва вже більшою мірою [4, 200].

Не всі моделі, отримані в художньо-експериментальних лабораторіях, можна вважати цінними зразками, але частина їх була високо відзначена на міжнародних виставках і конкурсах, допомагаючи колишньому СРСР репрезентувати розвиток моделювання в країні й наголошувати на тому, що культура й

народне мистецтво республік, зокрема України, зберігається та розвивається. При цьому подібні зразки мали лише виставкове призначення й на широкий ринок, у масове виробництво, зазвичай не потрапляли. За роки існування СРСР в українських будинках моделей були створені зразки жіночого, дитячого та чоловічого одягу, де народні мотиви декору, вишивки й принципи крою вдало були інтегровані в сучасний костюм. Серед таких творів були справжні шедеври, що гідно репрезентували національну культуру, наприклад роботи М. Токар. Її творчі знахідки до сьогодні використовують українські дизайнери одягу. Творчий пошук Марти Токар кінця 1950 – початку 1960-х років у контексті застосування національних мотивів у дизайні костюма передбачав розкриття цілої серії концептів, які нині постійно актуалізують представники української фешн-індустрії [7, 1149].

Серед інших прикладів можна виділити колекції відомих модельєрів М. Біласа та Г. Мепена. Вони й інші художники надавали національного українського колориту творам, що випускала радянська промисловість, допомагаючи зберегти та запровадити в тогочасне суспільство культуру народного одягу.

Зацікавлення народним мистецтвом серед модельєрів одягу, особливо з другої половини ХХ століття, суголосне світовим модним тенденціям. Використання етнічних традицій у дизайні одягу з початку ХХ століття та у другій половині століття на тлі широких можливостей паралельного існування різноманітних субкультур, модних стилів і течій сприяло утвердженню окремого самостійного стилю «фольк». Дизайнери використовували різноманітні методи. За основу розробок вони часто брали характерний крій, властивості й фактуру тканини, декор, композиційні принципи й інші складові художнього образу [88]. Та, крім візуальних, естетичних можливостей, які модельєри отримували з народного костюма, важливими є саме духовна, культурологічна складова, прагнення підкреслити зв'язок зі своїм етносом, нацією. У ХХ столітті запровадження в моду елементів національного одягу мало виразний ідеологічний зміст, було проявом національної приналеж-

ності, вірності цінностям, традиціям, ідеалам свого народу [11, 134]. Зі здобуттям Україною незалежності залучення народних мотивів у моделювання костюма набуло нового значення. Після зняття будь-яких цензурних заборон мистці отримали можливість заново переосмислити власну етнокультурну спадщину. Народний одяг став одним зі способів самовираження, а його інтерпретації в сучасному контексті – програмними в більшості закладів освіти України, де готують модельєрів, дизайнерів одягу. Українські модельєри почали використовувати елементи етнічного одягу при розробці своїх колекцій. Цей крок був зумовлений тими культурними й соціальними процесами, що відбуваються в українському суспільстві останні тридцять років [14]. У різних регіонах України художники пропонують власні підходи до проектування етнічного одягу. Самобутня школа моделювання костюма склалася за роки існування кафедри художнього моделювання у Львівській національній академії мистецтв. У закладі навчалися провідні українські дизайнери, які мають у своєму творчому доробку безліч експериментів з етностилем. Саме у Львові протягом ХХ століття відбувався активний пошук нового образу жінки, що візуально інтерпретувався через український строй та аксесуари, і тому сучасні дизайнери, серед яких – Роксолана Богуцька, Олеся Теліженко й ін., своїми творчими досягненнями пов'язані саме з осередком Львівської школи моделювання одягу [8, 1145]. Київську школу успішно представляє випускниця Київського технологічного інституту легкої промисловості Лілія Пустовіт. Ці модельєри, а також інші найвпливовіші діячі української моди, серед яких Вікторія Гресь, Оксана Караванська, Ірина Каравай, Айна Гассе, періодично звертаючись до народних мотивів у своїй творчості, виробили впізнаваний стиль української моди, де новітні тенденції органічно поєднуються з традицією. Сучасна українська мода у творчому пошуку провідних дизайнерів, зокрема Р. Богуцької, Л. Пустовіт, О. Теліженко, демонструє, як доцільно застосовувати для сучасного костюма декоративні елементи й орнаментальні мотиви, пов'язані з

національною культурою. Результати, продемонстровані в колекціях цих авторів, переконливо фіксують особливості самоідентифікації дизайну з візуальними формами української етнографічної специфіки, і в результаті традиційна культура осмислюється як ефективне джерело фешн-інновацій ХХ століття [8, 1146]. Авторське бачення художників, ретельне дослідження принципів побудови й декору національного строю, академічна художня освіта та знання світових модних тенденцій допомагають нашим модельєрам уже понад тридцять років продукувати одяг, що гідно репрезентує нашу модну індустрію, при цьому, зберігаючи національний колорит, не містить псевдонаціоналізації, кітчу.

На сучасному етапі традиція, проходячи через фільтр індивідуальної свідомості мистця й адаптуючись до вимог часу, перетворюється на нову художню якість, що втілює народну філософію, естетику, розуміння доцільності й краси. За такими принципами працюють Р. Богуцька, І. Каравай, О. Караванська, В. Краснова, З. Лихачова, Л. Пустовіт та багато інших, збагачуючи світові тенденції моди використанням національних традиційних компонентів: кольорів, матеріалів, орнаменталізації, пропорцій, композиційних методів, способів поєднання елементів костюма.

Із соціальними зрушеннями останніх років: Помаранчева революція 2004 року, Революція гідності 2014 року, що ознаменувалися масовими суспільними протестами, повномасштабне вторгнення російських військ в Україну в лютому 2024 року, попит на національні традиції в одязі вийшов далеко за межі модного середовища та став масовим. Нині спостерігаємо величезну потребу у вишиванках, у використанні в сучасному костюмі елементів вишивок і впізнаваних деталей чи форм народного костюма. У час, коли населення України потребує самоідентифікації та підкреслення національної приналежності, саме вишиванка стає таким упізнаваним атрибутом, що поєднує українців як у самій країні, так і поза її межами. Показовим явищем є щорічне проведення Параду вишиванок, що проходить у найбільших містах України та збирає по декілька сотень (а інколи й тисяч)

учасників. Наявні успішні проекти, що мають наближення до етнічного взірця. Серед таких можна назвати вишиванки бренду RUTA (дизайнер Л. Бушинська), під яким створюється одяг у національному стилі, текстиль та сувеніри. Презентація торгової марки відбулася в грудні 2012 року, колекції бренду містять речі як для дорослих, так і для маленьких українців, в оздобленні одягу використовують справжню українську вишивку – це, за офіційною (рекламною) інформацією, розкриває бачення дизайнера щодо сучасного національного одягу. Основною метою творчості Л. Бушинської є підвищення зацікавленості етнічним корінням предків [14, 150].

Безліч брендів нині використовують прийоми народного костюма чи декорують одяг традиційною вишивкою. Магазины з речами в народній стилістиці розташовані по всій країні. Одним із показників значного етнічного компонента в сучасній культурі є його наявність в інтернетпросторі у вигляді великої кількості пропозицій. Спеціалізовані інтернетмагазини з можливістю індивідуальних замовлень українських вишиванок, етносувенірів, сайти, що розкривають багатство українських традицій або звертають увагу користувачів інтернету на популярність етніки – усе це свідчить про попит, про високий рівень зацікавлення цією тематикою [14, 150].

Серед найпопулярніших виробників – тернопільський бренд «Вільні люди», київське ательє «Отаман», а також київські дизайн-студії «Світло» й «Ethno Chic Studio». Також помітна кількість брендів, зокрема європейських, пропонують аксесуари в етностилі [19].

Масове зацікавлення національними мотивами в одязі формують різноманітні установи. Музейні комплекси, фундації проводять конкурси та виставки, де демонструють одяг в етностилі. Серед них – проект «Етнофешн», організований у межах найпотужнішого музичного етнофестивалю в Україні «Країна мрій». У межах тижнів моди проводять покази традиційного одягу. Одне з найвпливовіших у світі видання про моду – «Vogue» – в Україні реалізовує проект #EthnoVogueUA, де фотограф Василина Врублевська презентує своє бачення національного стилю XXI сто-

ліття. Також видання представило відео, де продемонстровано зміни українського костюма в різних регіонах. «Vogue» організував і проект «Щирі. Спадщина», де відомих представників українського шоу-бізнесу одягнули в національній стрій. Акцію провели для підтримки етнографічних колекцій одягу в декількох музеях України. У межах Ukrainian Fashion Week два роки поспіль відбувався проект «Витоки». Це спільний проект Національного центру народної культури «Музей імені Івана Гончара» та Яни Червінської за підтримки телевізійного шоу «Супермодель по-українськи» (Новий канал). Проект «Витоки» покликаний розповісти про український національний костюм, як про невичерпне джерело ідей [www.fashionweek.ua]. Такі акції показують розкіш національних традицій одягу та мотивують широке коло глядачів долучатися до лав шанувальників українського народного мистецтва. Також нещодавно українські дизайнери представили свої колекції на PREMIUM у Берліні Berlin fashion trade show: VOROZHBYT&ZEMSKOVA, AISENBERG, OVERALL, FINCH, CHUPRINA, CHERESHNIVSKA, SHEEZEN, GRIE і PRZHONSKAYA. Нині український одяг широко демонструє експансії по всьому світу, наші традиційні прикраси, аксесуари та одяг з України почали захоплювати світ. Західні зірки носять капелюхи Ruslan Baginskiy, сукні FROLOV та інші. Нещодавно у США був презентований проект «Батьківська Хата. Homestead» – один з найбільших приватних колекцій старовинного одягу, в якому налічується понад 400 сорочок з колекції та костюмів із різних регіонів України Наталки Стурджіл. Також в Науково-дослідному інституті українознавства відбулась презентація виставки традиційного українського одягу різних регіонів України «Народжені в сорочці». Автор проекту Наталія Ключник (Київський палац дітей та юнацтва), яка спільно з дітьми гуртка створили унікальні витвори – мініатюри традиційного українського одягу різних регіонів України. Творча програма має назву «Світ вишивки». Метою даної програми є ознайомлення дітей з особливостями національної культури, побуту

та звичаїв українського народу, допомогти їм зрозуміти багатомістову історію, традиції та символіку українських рушників. Зовсім нещодавно у Брюсселі українська дизайнерка Альона Пильгун із псевдонімом NE KA представила свою колекцію одягу поєднавши стародавні вишивани із сучасними елементами моди і влаштувала модний показ «Дотик до мистецтва», де представила колекцію автентичного одягу.

Отже, український одяг українців в контексті сучасного етнодизайну є дуже важливим, оскільки, це сприяє збереженню та відродженню культурної спадщини України, що важливо для збереження національної ідентичності, використання традиційних мотивів та технік дозволяє підтримати розвиток місцевих промислових галузей та майстрів ручної праці. Незважаючи на підтримку чи її відсутність від держави, національний одяг продовжує надихати українських мистців, а їхні твори на основі етномистецьких традицій сприяють всебічному поширенню українського світу в цивілізаційному просторі. І нині навіть в непростих сучасних умовах цей процес є невід'ємним та вкрай важливим для українського суспільства.

Традиційний одяг у контексті сучасного етнодизайну відіграє важливу роль у збереженні культурної спадщини, розвитку мистецтва та популяризації культурного різноманіття. Цей синтез традиційних мотивів і сучасних технологій створює унікальні образи, які не лише підтримують ідентичність кожної культури, а й сприяють культурному обміну та взаєморозумінню між народами світу. Такий підхід дозволяє не лише відтворити естетику минулого, а й адаптувати її до сучасних потреб, що робить його актуальним та привабливим для сучасного споживача. Таким чином, традиційний одяг в контексті сучасного етнодизайну виступає як важливий чинник збереження культурної спадщини та сприяє її розкриттю в новому світлі. Цей підхід дозволяє зберегти унікальність та ідентичність української національної культури, привертає увагу до місцевих майстрів та промислових галузей, а також сприяє визнанню та розповсюдженню української культури по всьому світу через модні тенденції. Такий підхід дозволяє створити взаємозв'язок між минулим і сучасністю, а також підтримує розвиток та популяризацію української культури в глобальному контексті.

Література:

1. Кара-Васильєва Т. В. Полтавська народна вишивка. Київ : Наукова думка, 1983. 200 с.
2. Кара-Васильєва Т. В., Заволокіна А. О. Українська народна вишивка. Київ : Либідь, 1996. 94 с.
3. Кара-Васильєва Т. Формування дизайну в Україні художниками авангарду. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : зб. ст. Київ : Фенікс, 2012. С. 111–122.
4. Король Н. Народні традиції в моделюванні дитячого одягу: історичний досвід українських дизайнерів. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2015. Вип. 26. С. 198–209.
5. Косміна О. Створення сучасного сценічного костюма як вияв регенерації української культури. *Регрес і регенерація у народному мистецтві*. Київ, 1998. С. 243–253.
6. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання України. Т. 1. Лісостеп. Степ. Київ : Балтія-Друк, 2008. 160 с.
7. Костельна М. Національні мотиви у декорі костюмів у творчості М. Токар (на прикладі діяльності Львівського будинку моделей). *Народознавчі зошити*. № 6 (114). Київ, 2013. С. 1145–1149.
8. Кротова Т. Ф. Етномотиви і класичні форми в костюмі: свобода перевтілень і межа стилю. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/3961/2/T_Krotova_MK_Text.pdf.
9. Макогін Г. Народне вбрання як національний символ еволюції народного одягу в системі культури (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. 2011. Вип. 23. С. 59–64.
10. Мельник М. Т. Особливості використання елементів традиційного українського костюма при створенні фешн-колекцій. URL: http://mtmfashion.blogspot.com/2012/08/blog-post_21.html (дата зверн.: січень 2024)
11. Мироненко В. П., Синицька А. С. Еволюція українського народного костюма в соціокультурному контексті авангарду. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2009. № 5. С. 128–135.

12. Наумкіна О. С. Етнічний культурний взірець в дизайнерських практиках сучасних українців. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/92847/36-Naumkina.pdf?sequence=1> (дата зверн.: січень 2024).
13. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма. Київ : Либідь, 1996. 176с.
14. Руденченко А. Етнодизайн як міждисциплінарний феномен створення творчого освітнього простору. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. № 10 (3). С. 140–146.
15. Сиваш І. Концептуальні засади етнодизайну в Україні. *Вісник НАКККіМ : наук. журнал*. Київ : Міленіум, 2018. №3. С. 416–420.
16. Сиваш І. Національний одяг як чинник етнокультури в контексті українського етнодизайну. *Мистецтвознавчі записки : наук. журнал*. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 31. С. 228–236.
17. Український одяг у системі міської культури Києва (друга половина XIX – початок XXI століття) : монографія / голов. ред. Г. Скрипник. НАН України, ІМФЕ. Київ, 2017. 312 с.
18. EtnoDesign creative group. URL: <https://etnodesign.eu> (дата зверн.: грудень 2023).
19. Fashion Trade Shows in Berlin. URL: <https://www.ntradeshows.com/fashion/berlin/> (дата зверн.: лютий 2024).

References:

1. Kara-Vasyliieva, T.V. (1983). *Poltavska narodna vyshyvka [Poltava folk embroidery]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
2. Kara-Vasyliieva, T.V., & Zavolokina, A.O. (1996). *Ukrainska narodna vyshyvka [Ukrainian folk embroidery]*. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
3. Kara-Vasyliieva, T.V. (2012). Formuvannya dyzainu v Ukraini khudozhnykamy avanhardu [Formation of Design in Ukraine by Artists of the Avant-Garde]. *Narysy z istorii ukrainskoho dyzainu XX stolittia – Essays on the history of Ukrainian design of the 20th century*. Kyiv: Fenix [in Ukrainian].
4. Korol, N. (2015). Narodni tradytsii v modeliuvanni dytiachoho odiahu: istorychnyi dosvid ukrainskykh dyzaineriv [Folk traditions in modeling children's clothing: historical experience of ukrainian designers]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv – Bulletin of Lviv National Academy of Arts*, 26, 198–209 [in Ukrainian].
5. Kosmina, O. (1998). Stvorennia suchasnoho stsenichnoho kostiума yak vyjav reheneratsii ukrainskoi kultury [Creation of a modern stage costume as a manifestation of the regeneration of ukrainian culture]. *Rehres i reheneratsiia u narodnomu mystetstvi – Regression and regeneration in folk art* (pp. 243–253). Kyiv [in Ukrainian].
6. Kosmina, O. (2008). Lisostep. Step [Forest steppe. Steppe] *Tradytsiine vbrannia Ukrainy – Traditional clothing of Ukraine* (Vol. 1), (160). Kyiv: Baltiia-Druk [in Ukrainian].
7. Kostelna, M. (2013). Natsionalni motyvy u dekori kostiumiv u tvorchosti M. Tokar (na prykladi diialnosti Lvivskoho budynku modelei) [National motifs in the decoration of costumes in the work of M. Tokar (on the example of the activities of the Lviv house of models)]. *Narodoznavchi zoshyty – Ethnological Notebooks*, 6 (114), 1145–1149 [in Ukrainian].
8. Krotova, T. F. *Etnomotyvy i klasychni formy v kostiumi: svoboda perevtilen i mezha styliu [Ethnomotives and classical forms in costume: freedom of transformations and the limit of style]*. Retrieved from http://elibrary.kubg.edu.ua/3961/2/T_Krotova_MK_Text.pdf. [in Ukrainian].
9. Makohin, H. (2011). Narodne vbrannia yak natsionalnyi symvol evoliutsii narodnoho odiahu v systemi kultury (druha polovyna XIX – pochatok XX st.) [National dress as a national symbol of the evolution of national clothing in the culture system (second half of the 19th – beginning of the 20th century)]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo – Bulletin of the Carpathian University. Art Studies*, 23, 59–64 [in Ukrainian].
10. Melnyk, M.T. *Osoblyvosti vykorystannia elementiv tradytsiinoho ukrainskoho kostiума pry stvorenni feshn-koleksii – Peculiarities of Using Elements of Traditional Ukrainian Costume in Creating Fashion Collections*. Retrieved from http://mtmfashion.blogspot.com/2012/08/blog-post_21.html [in Ukrainian].
11. Myronenko, V.P., Synytska, A.S. (2009). Evoliutsiia ukrainskoho narodnoho kostiума v sotsio-kulturnomu konteksti avanhardu [Evolution of the ukrainian folk costume in the sociocultural context of the avant-garde]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Arkhitektura. – Mystetstvoznavstvo Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts. Art History. Architecture*, 5, 128–135 [in Ukrainian].
12. Naumkina, O.S. *Etnichniy kulturniy vzirets v dyzainerskykh praktykakh suchasnykh – Ethnic cultural pattern in the design practices of modern ukrainians*. Retrieved from <http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/92847/36-Naumkina.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].

13. Nikolaieva, T.O. (1996). *Istoriia ukrainskoho kostiuma [History of ukrainian costume]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
14. Rudenchenko, A. (2014). Etnodyzain yak mizhdystsyplinaryni fenomen stvorennia tvorchoho osvitnoho prostoru [Ethnodesign as an interdisciplinary phenomenon of creating a creative educational space]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of Modern Teacher Training*, 10 (3), 140–146 [in Ukrainian].
15. Syvash, I.O. (2018). Kontseptualni zasady etnodyzainu v Ukraini [Conceptual Principles of Ethnodesign in Ukraine]. *Visnyk NAKKKiM – Bulletin of National Academy of Culture and Arts Management*, 3, 416–420. Kyiv: Millennium [in Ukrainian].
16. Syvash, I.O. (2017). Natsionalnyi odiah yak chynnyk etnokultury v konteksti ukrainskoho etnodyzainu [National clothing as a factor of ethnoculture in the context of ukrainian ethnodesign]. *Mystetstvoznavchi zapysky – Notes on Art Studies*, 31, 228-236. Kyiv: Millennium [in Ukrainian].
17. Oliinyk, M. (2017). *Ukrainskyi odiah u systemi miskoi kultury Kyieva (druha polovyna XIX – pochatok XXI stolittia) – Ukrainian clothing in the system of urban culture of Kyiv (second half of the 19th – the beginning of the 21st century)*. H. Skrupnyk (Ed.). Kyiv [in Ukrainian].
18. *EthnoDesign Creative Group*. Retrieved from <https://etnodesign.eu> [in Lithuanian].
19. *Fashion Trade Shows in Berlin*. Retrieved from <https://www.ntradeshows.com/fashion/berlin/>.